

Zagotavljanje varnosti in zdravja delavcev na delovnih mestih

Vaktivni delovni dobi večina ljudi preživi na delovnih mestih tretjino svojega življenja. Že to je dovolj prepričljiv razlog za to, da država poskrbi, da se bodo zaposleni na delovnih mestih počutili dobro in varno ter da zaradi opravljanja dela ne bo ogroženo njihovo zdravje.

Avtor:
mag. Boštjan J. Turk

Slovenska zakonodaja na področju zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu je kakovostna, saj delodajalcem nalaga širok nabor zadolžitev, katerih namen je zagotoviti kar se le da varno in zdravju neškodljivo opravljanje dela na različnih delovnih mestih.

Zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu na delovnih mestih urejata Zakon o varnosti in zdravju pri delu (ZVZD-1) kot temeljni predpis in Pravilnik o zagotavljanju varnosti in zdravja delavcev na delovnih mestih (v nadaljevanju: Pravilnik) kot podzakonski predpis, ki ureja številne podrobnosti glede zagotavljanja varnosti in zdravja delavcev, ki jih mora delodajalec upoštevati pri načrtovanju, opremljanju in vzdrževanju delovnih mest.

Poudariti bi želel, da se Pravilnik nanaša le na delovna mesta v prostorih in objektih ter v kmetijskih obratih, razen na poljih in površinah, ki pripadajo gozdarskim in kmetijskim obratom izven zazidljivih površin. Pravilnik pa ne velja za delovna mesta na transportnih sredstvih, ki se uporabljajo zunaj podjetja, na začasnih ali premičnih gradbiščih, pri pridobivanju mineralov in nekovin v ekstraktivni industriji, na ribiških čolnih in na poljih, v gozdovih in na

podobnih zemljiščih, ki tvorijo del kmetijskega ali gozdarskega podjetja ter ležijo stran od zgradb delodajalca.

Mora pa delodajalec določiti Pravilnika, ki se nanašajo na zahteve v zvezi z ureditvijo delovnih mest, upoštevati vedno, kadar to zahtevajo značilnosti delovnega mesta, narava dela in tveganja delavcev pri delu.

Splošno pravilo je, da mora delodajalec delovna mesta urediti tako, da na takšnih delovnih mestih nista ogrožena varnost in zdravje delavcev pri delu. Z ustrežno organizacijo dela mora preprečiti ali vsaj omejiti tveganja, ki lahko nastopijo na delovnih mestih, in predvideti ukrepe za izredne okoliščine, ki se lahko pojavijo na delovnih mestih. Delovna mesta, na katerih delavci opravljajo delo, mora urediti in vzdrževati tako, da sama po sebi ne predstavljajo tveganj za varnost in zdravje pri delu.

Delovna mesta morajo biti, če je to mogoče, urejena tako, da **delavci opravljajo delo v sedečem položaju**. Delovne operacije, ki jih delavci opravljajo v sedečem položaju, pa mora delodajalec čim bolj prilagoditi delavcem (njihovim značilnostim).

Delodajalec mora zaradi zagotavljanja varnosti in zdravja delavcev ter drugih oseb, ki se nahajajo v njegovih prostorih, poskrbeti tudi, da so zasilni izhodi in poti do njih vedno prosti. Tekoče mora izvajati tudi tehnično vzdrževanje delovnih mest in delovne opreme ter sproti odpravljati vse ugotovljene pomanjkljivosti, ki lahko vplivajo na varnost in zdravje delavcev. Delovna mesta in delovno opremo mora redno čistiti, prav tako tudi prezračevalne in klimatske naprave. Poleg tega je dolžan redno vzdrževati, pregledovati in preskušati naprave, ki so namenjene javljanju, preprečevanju ali odstranjevanju nevarnosti.

Delodajalec mora delovna mesta urediti tako, da na delovnih mestih nista ogrožena varnost in zdravje delavcev pri delu.

Pomembna dolžnost delodajalcev v zvezi z zagotavljanjem varnih in zdravih delovnih mest je dolžnost njihovega prezračevanja. Z ustreznimi ukrepi morajo zagotoviti, da je v delovnih prostorih vedno dovolj svežega zraka glede na delovne postopke in fizične obremenitve delavcev pri delu.

Kar se tiče **temperature v prostorih** mora delodajalec zagotoviti, da

temperatura zraka v delovnih prostorih med delovnim časom ustreza fiziološkim potrebam delavcev glede na naravo dela in njihove fizične obremenitve pri delu, razen v hladilnicah, kjer upošteva kriterije za delo v mrazu. Za izpolnjevanje teh zahtev mora delodajalec upoštevati določila slovenskih standardov za toplotno udobje.

Temperatura zraka v delovnih prostorih **ne sme presegati +28 °C**. Izjema so tako imenovani vroči delovni prostori, kjer temperatura zraka lahko preseže +28 °C, vendar mora delodajalec v tem primeru poskrbeti, da temperatura zraka v pomožnih prostorih, hodnikih in stopniščih, ki so v povezavi z vročimi delovnimi prostori, ni višja od +20 °C.

Kar zadeva **razsvetljavo delovnih prostorov**, mora delodajalec zagotoviti, da so delovni prostori podnevi praviloma osvetljeni z naravno svetlobo. Razpored, velikost, število in kakovost površin za osvetljevanje z naravno svetlobo morajo zagotoviti osvetljenost delovnih mest v skladu s standardi, delavcem pa vidni stik z okoljem. Prav tako mora delodajalec zagotoviti, da so delovni prostori opremljeni z

umetno razsvetljavo. Osvetljenost delovnih mest, ki jo zagotavlja umetna razsvetljava, pa mora ustrezati vidnim zahtevam delavcev pri delu na takšnih delovnih mestih.

Tla v delovnih prostorih ne smejo imeti izboklin, lukenj ali podobnih neravnin. Obloge pohodnih površin morajo biti trdne in pritrjene, odporne pred obrabo in gladke, vendar na njih ne sme drseti.

Število, velikost in razpored vrat ter materialov, iz katerih so izdelana, morajo biti prilagojeni prostorom in površinam, na katerih so delovna mesta. Delodajalec mora zagotoviti tako število in razpored izhodnih vrat, da razdalja med najbolj oddaljenim delovnim mestom in najbližjim izhodom ni večja kot 35 metrov.

Delodajalec mora zagotoviti, da so območja v delovnih prostorih, **kjer zaradi narave dela obstaja možnost padcev delavcev ali predmetov v globino**, opremljena z napravami, ki preprečujejo dostop nepooblaščenim delavcem. Delodajalec mora uvesti ustrezne varnostne ukrepe, s katerimi zavaruje delavce, ki so pooblaščen za vstop na nevarna območja. Taka območja morajo biti jasno označena s predpisanimi znaki.

Zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu na delovnih mestih urejata **Zakon o varnosti in zdravju pri delu** in **Pravilnik o zagotavljanju varnosti in zdravja delavcev na delovnih mestih**.

Kar se tiče površine delovnih prostorov, mora delodajalec zagotoviti, da imajo delovni prostori takšno površino, ki delavcem omogoča neovirano gibanje in opravljanje dela brez tveganj za varnost in zdravje. Delovni prostor mora imeti vsaj 8 m2 osnovne površine.

Delodajalec mora nosečim in doječim materam med odmori zagotoviti primeren prostor z ležišči, kjer se lahko spočijejo. Sobe z ležišči morajo imeti na razpolago tudi med delovnim časom, če to narekujejo zdravstveni razlogi.

Delavci morajo imeti zagotovljene kopalnice in umivalnice, če to narekuje narava dela ali to zahtevajo zdravstveni razlogi. Kopalnice in

umivalnice morajo biti zagotovljene posebej za moške in ženske. Tiste s talno površino do 30 m2 morajo imeti svetlo višino najmanj 2,3 metra, večje pa 2,5 metra. Kopalnice in umivalnice morajo biti v posebnih prostorih v bližini garderob. Morajo biti ločene od garderob, a mora med njimi obstajati neposredna povezava.

Delodajalci morajo zaposlenim zagotoviti stranišča z umivalniki za umivanje rok ter s sušilci rok v bližini delovnega mesta. Delodajalec, ki zaposluje več kot 5 delavcev različnih spolov, mora urediti ločene prostore za ženske in moške, ki so na razpolago le njim. Stranišča morajo biti v neposredni bližini prostorov za počitek in dežurstvo ter garderob in kopalnic.

Od stranišč v objektu, v katerem so delovni prostori, do najbolj oddaljenih delovnih mest razdalja ne sme znašati več kot 50 metrov.

Tisti delodajalec, ki zaposluje več kot 1000 delavcev na eni lokaciji, ali pa več kot 100 delavcev v delovnem procesu, v katerem obstajajo večje nevarnosti za poškodbe in zdravstvene okvare, mora zagotoviti najmanj en prostor za prvo pomoč. Ta mora biti tako velik, da omogoča usposobljenim in pristojnim osebam neovirano nudenje prve pomoči poškodovanim ali nenadoma obolelim delavcem. Okolica objekta, v katerem je prostor za prvo pomoč, mora biti urejena tako, da lahko v njegovo bližino neovirano pripelje reševalno vozilo. ■

